

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Essi Mirjami Nieminen

NUORTEN AVOHUOLLON JA
YHDISTYSTEN MIELENTERVEYS- JA
PÄIHDEPALVELUT VAASASSA

Sosiaali- ja terveysala
2011

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	3
2 MIELENTERVEYDEN JA PÄIHDETYÖN YHDISTYKSET	4
2.1 Vaasan Seudun Yhdistykset ry- Vasanejdens Föreningar rf.....	4
2.2 Omaiset mielenterveystyön tukena Vaasanseutu ry– Anhörigas stöd för mentalvården i Vasanejden ry	5
2.2.1 Yhdistyksen tarkoitus.....	5
2.2.2 Yhdistyksen toiminta	5
2.3. Vaasanseudun sosiaalipsykiatrinen yhdistys- Vasanejdens socialpsykiatriska förening ry	7
2.4 Jupiter-säätiö	7
2.4.1 Jupiter-säätiön tarkoitus	8
2.4.2 Jupiter-säätiön toiminta.....	8
3 AVOHUOLLON MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEPALVELUT VAASASSA	10
3.1 Nuorisoasema Klaaran tarkoitus ja toiminta.....	11
3.2 A-neuvola.....	12
3.3 Selviämisen- ja katkaisuhuoltoasema	12
3.4 Vaasan Päihdekuntoutusyhdistys.....	12
3.5 Silmukodit–asumispalveluyksikkö	13
3.6 Terveysneuvontapiste Vaasan Tippi.....	13
4 POHDINTA	14
LÄHTEET	16

1 JOHDANTO

Mielenterveys- ja päihdeongelmat koskettavat monia. Ne voivat haavoittaa itse sairastunutta kuin myös hänen lähipiiriään. Niin psyykkisesti sairastunutta tai päihdeongelmaista kuin hänen omaisia ja läheisiään tulisi tukea arjen jaksamisessa ja auttaa voimavarojen vahvistamisessa. 15 opintopisteen opinnäytetyönä toteutin yläkoululaisen mielenterveyttä koskevan kirjallisuuskatsauksen. Täten myös pienemmän, viiden opintopisteen kirjallisen työn tuli liittyä aihealueeltaan mielenterveyteen. Oltuani kolmanteen sektoriin liittyvässä järjestöharjoittelussa Omaiset mielenterveystyön tukena Vaasanseutu ry -Anhörigas stöd för mentalvården i Vasanejden ry -yhdistyksessä, halusin toisen työni aiheen käsittelevän mielenterveysjärjestöjä ja avohuollon toteuttajia Vaasassa.

Mielenterveys- ja päihdetyö kuuluvat tiiviisti toisiinsa, minkä vuoksi mukaan on otettu myös avohuollon päihdetyön tuottajia. Tämän kirjallisen työn tarkoituksena on kartoittaa Vaasan alueen mielenterveys- ja päihdetyöhön liittyviä yhdistyksiä ja avohuollon palveluntuottajia sekä heidän toimintaansa. Lisäksi työssä selvitettiin, minkälaisia mielenterveys- tai päihdepalveluita on tarjolla niin mielenterveys- tai päihdeongelmaiselle kuin hänen läheisilleen. Eri mielenterveysyhdistyksillä on olemassa oppaita heidän toiminnastaan, mutta en ole kohdannut tietopakettia, jossa yhdistykset ja avohuollon tuottajat olisi koottu yhteen. Tämä työ käsittelee Vaasan suomenkielisiä tai suomen- ja ruotsinkielisiä mielenterveysyhdistyksiä, sekä avopuolen mielenterveys- ja päihdepalveluita. Työssä ei ole esitelty pelkästään ruotsinkielisten yhdistysten toimintaa. Tarkasteltavana ilmiönä ovat yleiset kaikille henkilöille tarjottavat palvelut. Tämän työn koen olevan hyödyllinen sekä terveys- ja sosiaalialan opiskelijoille, että alan työntekijöille, sillä kirjallinen terveydenhoitotyöhön suuntautuva työni kokoaa avohuollon palveluja ja palvelun tuottajia yhteen. Tietopakettini avulla nykyiset ja tulevat työntekijät voivat tarvittaessa ohjata mielenterveys- ja päihdeasiakkaitaan, ja heidän läheisiään mielenterveysjärjestöjen ja avohuollon palvelujen pariin sekä antaa informaatiota niiden toiminnasta.

2 MIELENTERVEYDEN JA PÄIHDETYÖN YHDISTYKSET

2.1 Vaasan Seudun Yhdistykset ry- Vasanejdens Föreningar rf

Vaasan Seudun Yhdistykset ry- Vasanejdens Föreningar rf on sosiaali- ja terveysalan yhdistysten yhteinen yhdistys, joka on perustettu vuonna 2010. Siihen kuuluu useita eri järjestöjä, joista mielenterveystyöhön liittyviä ovat muun muassa Omaiset mielenterveystyön tukena Vaasan seutu ry ja Vaasan seudun Sosiaalipsykiatrinen yhdistys, jolla on useampi toimipiste. Lisäksi mielenterveys- ja päihdetyöhön kuuluvaksi voidaan mukaan lukea Anhöriga till missbrukare i svenska Österbotten rf, joka nimensä mukaisesti on päihteiden väärinkäyttäjien omaisille tarkoitettu ruotsinkielinen yhdistys. (Vaasanseudunyhdistykset.)

Vaasan Seudun Yhdistykset ry – Vasanejdens Föreningar rf -yhdistyksen tavoitteina on:

- edistää sosiaali- ja terveysalan yhdistysten yhteistyötä Vaasan seudulla
- hankkia toimitiloja tiedottamista, tapaamisia ja kokouksia varten
- järjestää tiedottamis- ja valistustilaisuuksia, joissa käsitellään terveyttä tukevaa ja edistävää tietoa
- olla yhteistyötoimijana terveyttä edistävien yhteisöjen ja laitoksien kanssa
- kasvattaa yhdistysten yhteistä tiedotusta
- vaalia ja tehostaa vapaaehtoistyötä
- olla mukana tekemässä esityksiä ja aloitteita ja antaa julki lausuntoja

(Vaasan Seudun Yhdistykset ry – Vasanejdens Föreningar rf -opaslehti 2010.)

2.2 Omaiset mielenterveystyön tukena Vaasanseutu ry– Anhörigas stöd för mentalvården i Vasanejden ry

2.2.1 Yhdistyksen tarkoitus

Omaiset mielenterveystyön tukena Vaasanseutu ry- Anhörigas stöd för mentalvården i Vasanejden ry on kaksikielinen vuonna 1991 perustettu yhdistys, jonka toiminnan tarkoituksena on tukea mielenterveyden häiriöistä kärsivien omaisia ja läheisiä. Yhdistys on jäsenenä valtakunnallisen Omaiset mielenterveystyön tukena keskusliitto ry:ssä, se toimii Vaasan sairaanhoitopiirin alueella ja sen toimintaa rahoittaa muun muassa Raha-automaattiyhdistys (RAY). (Omaiset mielenterveystyön tukena Vaasan seutu ry.)

Läheisen sairastuminen aiheuttaa kriisin myös omaisille. Sairastuminen voi herättää monenlaisia tunteita, kuten pelon, syyllisyyden, surun, ahdistuksen ja myös avuttomuuden tunteita. Yhdistyksen perustarkoituksena on tukea mielenterveyspotilaiden omaisten ja muiden läheisten, kuten ystävien ja työtovereiden jaksamista. Omaisyhdistyksessä voi tavata toisia samassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä ja saada tukea. Yhdistyksen tavoitteisiin kuuluu myös omaisten etujen valvonta, sekä aloitteiden tekeminen ja kantaa ottaminen uusissa mielenterveystyön hankkeissa Vaasan sairaanhoitopiirin alueella. Pyrkimyksenä on informoida omaistyöstä mahdollisimman isolle alueelle, jotta kaikilla mielenterveyspotilaiden omaisilla olisi tasapuolinen mahdollisuus hakea tukea ja apua muuttuneessa elämäntilanteessaan. Ajan tasalla olevan ja asianmukaisen tiedon välittämisen kautta halutaan myös poistaa mielenterveyssairauksiin liittyviä ennakkoluuloja. (Omaiset mielenterveystyön tukena Vaasanseutu ry.)

2.2.2 Yhdistyksen toiminta

Yhdistys tarjoaa:

- ohjausta
- ryhmätoimintaa

- koulutusta
- ajankohtaista tietoa
- virkistystoimintaa
- vertaistukitoimintaa
- yksilökeskusteluja

Vertaistukitoimintaan kuuluu muun muassa vertaistukiryhmät, joita voivat pitää yhdistyksen työntekijät, vertaistukiohjaajat tai muut asianmukaiset koulutetut ammattilaiset. Keskusteluryhmiä järjestetään sekä ruotsin, että suomenkielillä. Keskusteluryhmiä on kaikille avoimia, sekä erikseen kohdistettuja ryhmiä. Kohdistettuja ryhmiä on esimerkiksi äideille, sisaruksille ja miehille. Lisäksi yhdistyksessä toimii vertaisryhmä syömishäiriöön sairastuneiden henkilöiden omaisille ja läheisille, minkä järjestämisessä myös syömishäiriöliitto SYLI ry on mukana. Tarpeen mukaan yhdistys perustaa ryhmätoimintaa Vaasan sairaanhoitopiirin alueen kuntiin esimerkkinä Kyrönmaan ryhmä, joka kokoontuu Tervajoella. Omaisryhmien päämääränä on tiedon jakaminen, tuen antaminen ja vertaistuen saaminen muilta samassa elämäntilanteessa olevilta ihmisiltä. Näitä ryhmiä kokoontuu noin kerran kuukaudessa. (Omaiset mielenterveystyön tukena Vaasanseutu ry; Omaiset mielenterveystyön tukena 5/2010.)

Yhdistys tarjoaa erilaisia koulutuksia ja virkistystapahtumia jäsenilleen. Omaisille tarkoitetun Prospect-koulutuksen tavoitteena on tuoda toivoa ja antaa uutta näkökulmaa psyykkisesti sairastuneen omaiselle. Jäsenilloissa voidaan toteuttaa luentoja, joissa voidaan käydä läpi esimerkiksi terapiamuotoja ja ihmisen käyttäytymistä. Virkistykseksi yhdistys järjestää yhteisiä matkoja, kulttuuri- ja liikuntatoimintaa, sekä resurssien mukaan ajoittain ns. ”voimavaraviikonloppu”-leirejä. Yhdistyksen toimitiloissa ylläpidetään lisäksi joka toinen viikko omaiscafeeta, jossa omaiset voivat tavata toisiaan ja voivat saada vertaistukea myös tätä kautta. (Omaiset mielenterveystyön tukena Vaasanseutu ry; Omaiset mielenterveystyön tukena 5/2010.)

2.3. Vaasanseudun sosiaalipsykiatrinen yhdistys- Vasanejdens socialpsykiatriska förening ry

Vaasanseudun sosiaalipsykiatrinen yhdistys- Vasa nejdens socialpsykiatriska förening ry on vuonna 1987 perustettu kuntouttavia avopalveluja mielenterveyskuntoutujille tarjoava kaksikielinen yhdistys. Yhdistyksellä on eri toimipisteitä, joissa palvelua toteutetaan. Toimipisteitä ovat Kalliokodin kuntoutuskoti, Jansson-kodin asumisyksikkö sekä Sateenkaaritalo, jossa toteutetaan päivä- ja työtoimintaa. Kaikessa yhdistyksen toiminnassa pyritään vahvistamaan kuntoutujan voimavaroja ja tukemaan itsenäistä elämää. Tarkoituksena on auttaa kuntoutujaa löytämään tai muistamaan arjessa tarvittavia taitoja ja löytämään uusia mahdollisuuksia harrastusten, työn tai ihmissuhteiden parissa. Henkilökunta rohkaisee ja ohjaa asiakkaita arjen askareissa kuin myös vapaa-ajan ja harrasteiden parissa. (Vaasanseudun sosiaalipsykiatrinen yhdistys- Vasanejdens socialpsykiatriska förening ry.)

Yhdistyksen tavoitteena on edistää monipuolista mielenterveystyötä Vaasanseudulla yhdessä muiden yhteistyökumppaniensa kanssa. Vaasan kaupunki tukee yhdistystä ostamalla Jansson-kodin ja Kalliokodin palvelut. Sateenkaaritalo saa rahoitusta Vaasan kaupungin lisäksi Raha-automaattiyhdistykseltä (RAY:ltä). Yhdistys toimii Vaasassa ja Vaasan lähikunnissa. Jäsenenä yhdistyksessä voi olla yksityiset henkilöt tai yhteisöt, kuten firmat tai järjestöt. Yhdistyksellä on hallitus, jossa on vuosittaisessa syyskokouksessa päätetyt yhdeksän jäsentä. Se on vastuussa toiminnan toteutumisesta sovitun toimintasuunnitelman ja talousarvion mukaisesti. (Vaasanseudun sosiaalipsykiatrinen yhdistys- Vasanejdens socialpsykiatriska förening ry.)

2.4 Jupiter-säätiö

Ennen Jupiter-säätiön syntyä, työllistämiprojektien järjestäjänä toimi Vaasan kaupungin henkilöstöyksikkö. Jupiter-säätiön perustamisessa kesäkuussa 2001 olivat mukana Vaasan kaupunki, Mustasaaren kunta, Vaasan setlementtiyhdistys,

Vaasan seudun sosiaalipsykiatrinen yhdistys ry, Vaasan seudun työnhakijat ry, Vaasan seurakuntayhtymä, Vaasan Invalidit ry ja jätehuolto-yhtiö Stormossen. Myöhemmin Vaasan seudun työnhakijat jäi pois säätiön toiminnasta. Työvalmennuskeskuksen toiminta ja kehittäminen alettua, vuoden 2001 lopulla säätiö teki sopimuksen kuntouttavan työtoiminnan palvelujen tuottamisesta Vaasan kaupungin sosiaalitoimen kanssa. (Toiminta-ajatus, visio ja arvot.)

2.4.1 Jupiter-säätiön tarkoitus

Jupiter-säätiö on työvalmennuskeskus, jonka palveluilla pyritään edistämään työllistymistä ja kouluttautumista nuorten, pitkään työttömien tai vaikeasti työllistyvien henkilöiden parissa. Näitä päämääriä tavoitellaan kehittämällä yksilön työ- ja toimintakykyä ohjatulla työllä sekä yksilö- ja ryhmävalmennuksia toteuttamalla. Jupiter-säätiön valmennuksen päämääränä on työllistyminen ja kouluttautuminen. Se kuntouttaa henkilöitä työelämään ja arvioi heidän työ- ja toimintakykyään ja lisäksi on osallisena toimialansa palvelurakenteiden kehittämisessä. (Toiminta-ajatus, visio ja arvot.)

2.4.2 Jupiter-säätiön toiminta

Säätiön eri valmennuksilla tähdätään työhön tai koulutukseen, työelämää varten kuntouttamiseen, sekä työkyvyn edistämiseen ja arviointiin. Valmennusmenetelminä käytetään yhtä tai useampaa valmennusta yhtä aikaa. Näitä valmennusmuotoja ovat yksilövalmennus, ryhmävalmennus ja ohjattu työ. Jupiter-säätiön valmennustoiminta toimii siltana työhön, koulutukseen, kuntoutukseen tai muuhun samankaltaiseen toimintaan siirryttäessä. Valmennuspalvelua tarjotaan niin nuorille kuin aikuisillekin. (Valmennuspalvelut.)

Kela tukee työhön valmennusta, joka on osa ammatillista kuntoutusta. Työhön valmentamisella tuetaan alentuneen työkyvyn omaavaa henkilöä aloittamaan työelämässä tai palaamaan työelämään. Tämän valmennuksen avulla selvitetään kuntoutujan valmiudet opiskeluun, erilaisiin ammatteihin ja tehtäviin. Kuntoutujan tavoitteet huomioidaan realistisesti ja niiden saavuttamista tuetaan.

Valmennusajalta kuntoutujalle maksetaan Kelan myöntämää kuntoutusrahaa ja lisäksi hänelle tarjotaan ateria ja kaksi kahvia tai teetä päivässä. Työvalmennuksesta ohjattua työtä on 70 % ja yksilö- tai ryhmävalmennusta 30%. Jupiter-säätiöllä on myös ns. etsivää nuorisotyötä, jonka tavoitteena on löytää apua tarvitsevat nuoret, jotka eivät ole osanneet tai pystyneet hakeutumaan olemassa oleviin palvelujärjestelmiin. Etsivällä työllä yritetään löytää ja kehittää keinoja, joilla riski-ryhmän nuoret saadaan tuettua ongelmien ennaltaehkäisyssä ja ratkaisuissa. Etsivällä työllä pyritään parantamaan varhaista puuttumista ja turvaamaan aiempaa onnistuneemmin palvelujen saatavuus tarvitseville. Palveluilla on tarkoitus parantaa nuorten arjessa selviytymistä ja valmiuksia hakea koulutukseen tai työhön. Toiminnan rahoitus tulee opetusministeriöstä sekä kansallisesta valtionavustuksesta. Koulutus on osoitettu työelämän ja koulutuksen ulkopuolella oleville alle 29-vuotiaille nuorille. (Mielenterveyskuntoutujien työhön valmennus; Etsivä nuorisotyö.)

3 AVOHUOLLON MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEPALVELUT VAASASSA

Vaasan päihdeongelmien hoidosta on vastuussa sosiaali- ja terveystoimi. Sosiaali- ja terveystoimen eri toimijoiden välinen yhteistyö on merkittävää päihdeongelmien ennaltaehkäisyssä, varhaisessa toteamisessa kuin myös mahdollisen ensivaiheen lääkkeellisessä hoidossa. Terveystoimissa päihdeongelmia pyritään tunnistamaan seulontamuotojen, kuten mini-interventioiden avulla ja ohjaamaan tarvittaessa henkilö hoitoon kaupungin päihdepalveluihin. Vaasassa päihdeongelmien avo- ja laitospalvelut on keskitetty Psykososiaalisten palvelujen palvelualueelle, mikä kuuluu sosiaali- ja terveystoimen toiminnan alle. Psykososiaaliset palvelut tarjoavat vaasalaisten lisäksi sopimuksella myös muiden kuntien asukkaille elämän kriisitilanteiden, päihdekäytön ja mielenterveysongelmien ennaltaehkäisemiseen ja hoitoon keskittyviä avo- ja laitoshoidon palveluja yksilöille ja perheille. (Vaasan kaupungin päihdetyön palveluopas, 14.)

Vaasan kaupunki on päihdepalvelujen tarjonnassa melko omavarainen, päämääränä on, että päihdeongelmien hoito voitaisiin taata mahdollisimman pitkälle oman kaupungin resurssein. Tarvittaessa asiakkaalle voidaan tarjota mahdollisuutta kaupungin ulkopuolella tapahtuvaan hoitoon, joka hankitaan ostopalveluina. Kyseessä on useimmiten tällöin laituskuntoutus. Avohoitoa tarjoaa alle 25-vuotiaille Nuorisosaama Klaara ja 25-vuotiaita vanhemmille Vaasan A-neuvola. Laitoshoidon ja -kuntoutusta voidaan saada Selviämis- ja katkaisuhoidon palveluista ja Vaasan päihdekuntoutusyhteisöstä. Tarvittaessa myös erikoissairaanhoidon palveluja on käytössä. Vaasan kaupungin päihdepalveluihin kuuluu myös tukiasuntotoiminta, johon luetaan päihdeongelmaisille kohdistettu asumispalveluyksikkö Silmukodit ja n. 40 tukiasuntoa. Avo- ja laitoshoidon palvelujen lisäksi päihdeongelmainen voi viettää raittiuteen tukevaa vapaa-aikaa Vaasan Päiväkeskuksessa. (Vaasan kaupungin päihdetyön palveluopas, 14.)

Vaasan kaupunki toteuttaa asukkailleen päihdehuollon palvelut Päihdehuoltolain mukaan. Tarkoituksena on päihdeiden ongelmakäytön, sekä siihen liittyvien

sosiaalisten ja terveydellisten haittojen preventio ja minimointi, sekä päihteiden ongelmakäyttäjien läheistensä toimintakyvyn ja turvallisuuden edistäminen. Päihdehuoltopalveluihin voi hakeutua oma-aloitteisesti. Niitä annetaan päihdekäytön ongelmia omaavalle henkilölle, sekä hänen perheelleen ja läheisilleen. Palvelujen antamista arvioidaan asiakkaan yksilökohtaisen tarpeesta, minkä perusteella apua, tukea ja hoitoa tarjotaan. Palvelut tukevat asiakkaan itsenäistä selviytymistä, hoito on luottamuksellista ja asiakkaan ja hänen läheistensä etu huomioidaan toiminnassa. Päihteiden ja huumeiden ongelmakäytön preventioksi ja lopettamisen avuksi tarjotaan muun muassa ohjausta, tukea, avohoitoa, laitoksellista katkaisuhoidoa, laitoskuntouttamista sekä asumispalveluja asumispalveluyksiköissä. (Päihdepalvelut.)

3.1 Nuorisoasema Klaaran tarkoitus ja toiminta

Nuorisoasema Klaara on tarkoitettu alle 25-vuotiaille, sekä heidän läheisilleen. Klaaran omistaa Vaasan kaupunki, mutta taustayhteisönä toimii sosiaali- ja terveystyövirasto. Lähikunnat voivat myös ostaa palveluja ostopalvelusopimuksella tai maksusitoumuksella. Toiminnan periaatteena on tarjota ennaltaehkäisyä ja hoidollisia palveluja 13–25-vuotiailla nuorille. Klaara antaa avohoitoa erilaisissa nuorten ongelmissa, joihin voi liittyä esimerkiksi päihteiden käyttöä tai pelaamista. Yksiköllä tarjotaan apua myös huumeongelmaan. Asemalla pyritään ratkomaan myös ihmissuhteisiin, psyykkiseen hyvinvointiin, sekä kasvuun ja kehitykseen liittyviä ongelmia. (Nuorisoasema Klaara; Vaasan kaupungin päihdetyön palveluopas, 15.)

Palveluita toteutetaan matalan kynnyksen periaatteella ajanvarauksella, tarpeen mukaan akuutisti ja päivystyksellisesti. Nuorisoasemalle voi myös tulla suoraan tai soittaa aukioloaikana. Tapaamisia voidaan erikseen sopia myös aukiolon ulkopuolella oleviin muihin ajankohtiin. Palvelut ovat maksuttomia asiakkaille, sillä palvelun maksaa asiakkaan kotikunta ostopalvelusopimuksella tai maksusitoumuksella. Henkilökuntana toimivat päihdelääkäri, psykiatrinen sairaanhoitaja, konsultoiva psykiatri, sosiaaliterapeutti, nuorisotyöntekijä sekä toimistosihteri. (Nuorisoasema Klaara; Vaasan kaupungin päihdetyön palveluopas, 15.)

3.2 A-neuvola

Toiminnan tarkoituksena on terapeuttisten avohoitopalvelujen tarjoaminen päihdyttäviä aineita käyttäville ja eri riippuvuusongelmaisille 26 vuotta täyttäneille henkilöille ja heidän läheisilleen. A-neuvolan työntekijöihin kuuluu sosiaaliterapeutteja ja sairaanhoitajia. Asiakkaiden saatavissa on myös päihdeasioihin erikoistuneen lääkärin palveluja. Palveluja toteutetaan matalan kynnyksen periaatteella ajanvarauksen kautta ja tarvittaessa akuutisti ja päivystyksellisesti. A-neuvola tarjoaa palvelujaan myös muille kunnille ostopalveluina ja koordinoi päihdeongelmaisten tukiasuntotoimintaa, johon kuuluu noin 40 tukiasuntoa. Tukiasuntojen valvonnasta on vastuussa tukiasunto-ohjaaja. (Vaasan kaupungin päihdetyön palveluopas, 15.)

3.3 Selviämis- ja katkaisuhuoltoasema

Selviämis- ja katkaisuhuoltoaseman toiminnan tarkoituksena on auttaa päihdeongelmaista selviytymään turvallisesti päihtymistilastaan ja auttaa päihdekäytön lopettamisessa. Poikkeuksia lukuun ottamatta yksikkö päivystää vuorokauden ympäri. Päämääränä on saada asiakas tietoiseksi omasta päihderiippuvuudestaan, motivoida ja tukea häntä elämän muutoksen alkuun. Asiakasta ohjataan päihde- ja sosiaalisten ongelmien selvittelyssä ja annetaan tietoa eri kuntoutusvaihtoehdoista. Aseman hoitohenkilökunta on sosiaali- ja terveydenhuoltoalan ammattilaisia. Asiakkailta on mahdollisuus päihdeasioihin erikoistuneen lääkärin palveluihin. Selviämis- ja katkaisuhuoltoaseman palveluja myydään myös muille kunnille. (Vaasan kaupungin päihdetyön palveluopas, 15.)

3.4 Vaasan Päihdekuntoutusyhteisö

Vaasan päihdekuntoutusyhteisön toiminta perustuu päihdeasiakkaiden kuntoutukseen. Päihdekuntoutusyhteisön tarkoituksena on toimia turvallisena ja päihhteettömänä yhteisönä. Asiakkaalla on mahdollisuus ympärivuorokautiseen vertaistukeen ja yhteisöhoidon tukeen, johon yhteisö itse päättää sääntönsä ja rajoituksensa. Vaasan päihdekuntoutusyhteisön tehtävänä on auttaa asiakasta

päihderiippuvuutensa tunnistamisessa ja tunnustamisessa, elämän muutoksen aloittamisessa ja ylläpidossa, sosiaalisen, henkisen ja ruumiillisen terveydentilan kohentamisessa sekä itsehoitoon motivoitumisessa. Hoitohenkilökunnalla on sosiaali- ja terveydenhuoltoalan koulutus. Palveluja tarjotaan sopimuksesta myös Mustasaaren ja Vähänkyrön kunnille ja maksusitoumuksella muillekin kunnille. (Vaasan kaupungin päihdetyön palveluopas, 16.)

3.5 Silmukodit–asumispalveluyksikkö

Silmukodit-yksikkö on vaasalaisille päihdeongelmallisille kohdistettu, asumispalveluja tarjoava palveluyksikkö, jolla kaksi erillistä asumisyksikköä. Yksikkö toimii psykososiaalisten palvelujen alla. Suurin osa asukkaista on miehiä, mutta myös naisille löytyy paikkoja. Silmukodit asumispalveluyksikön päämääränä on tarjota kuntouttavaa asumista, vähentää päivittäistä juomista sekä ohjata asukkaita päihteettömään elämään. Asukkaita autetaan huomioiden heidän oma elämäntilanteensa ja tuetaan heitä mahdollisimman hyvään omatoimisuuteen. Silmukoti ei tarkoita asukkaille laitosta, vaan kotia, jossa he useimmissa tapauksissa tulevat viettämään koko loppuelämänsä. Henkilökunta Silmukodissa on sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia. (Vaasan kaupungin päihdetyön palveluopas, 16.)

3.6 Terveysneuvontapiste Vaasan Tipsi

Terveysneuvontapiste Vaasan Tipsi on vaasalaisille huumeikäyttäjille tarkoitettu matalan kynnyksen hoitopaikka, joka on auki kerran viikossa osan päivästä. Neuvontapiste tarjoaa terveysneuvontaa, hoitoon ja tutkimukseen ohjausta, rokotuksia, huumeruiskujen- ja neulojen vaihtopalvelua, pienten haavojen hoitoa ja keskustelua. (Vaasan kaupungin päihdetyön palveluopas, 17)

4 POHDINTA

Työni lähtökohtana oli tuoda esiin Vaasan kaupungin päihdehuollon avohuollon palveluita sekä mielenterveyteen liittyviä yhdistyksiä. Tämän kirjallisen työn tarkoituksena oli tutkia, mitä palveluita on tarjolla mielenterveys- tai päihdeongelmaiselle, sekä hänen läheisilleen. Tutkimukseen otettiin mukaan vain suomenkieliset tai kaksikieliset yhdistykset, jotta mahdollisilta kielen käännösvirheiltä vältyttäisiin. Kirjallisen työn aiheeksi valittiin Vaasan kaupungin päihdehuollon palvelut, sekä mielenterveyteen liittyvät yhdistykset. Aihe on tärkeä, sillä nykypäivänä Suomessa on paljon mielenterveysongelmaisia. Mielenterveys- ja päihdeongelmien ennaltaehkäisyyn ja hoitoon tulisi kiinnittää enemmän huomiota palveluja suunnitellessa. Julkisen keskustelun mukaan avohoitopalvelut tulisi saada ajan tasalle, sillä laitoksia on suljettu, mutta uusia hoitopaikkoja ei ole saatu. Mielenterveys- ja päihdeongelmiin tarttuminen lisäisi hurjasti koko yhteiskuntamme hyvinvointia. Työni avulla toivon löytyvän lisätietoa mielenterveys- ja päihdetyötä tekeville sekä terveydenhuollon avohuollossa työskenteleville hoitoalan työntekijöille. Uskon, että tästä tietopaketesta voi olla hyötyä asiakkaiden ohjaamisessa ja neuvonnassa.

Tulevaisuudessa valmiina sairaanhoitajana kuin terveydenhoitajana, mielenterveys- ja päihdepalvelujen tunteminen auttaa oman työni hallitsemista. Terveyden- ja sairaanhoidossa tulisi huomioida kaikki terveyden osa-alueet, sillä ihminen on psyykinen, fyysinen ja sosiaalinen kokonaisuus. Tämän vuoksi psyykinen jaksaminen tulee huomioida osana ihmisen kokonaista hyvinvointia ja antaa tukea sen ylläpitämiseen. Tämä työ on tärkeä terveydenhoitajan ammatillista kehittymistä ajatellen, sillä terveydenhoitaja tekee itsenäistä työtä, mutta yhteistyössä eri ammattilaisten kanssa. Terveydenhoitajana on tärkeää kyetä toteuttamaan moniammatillista hoitotyötä niin lääketieteen, sosiaalialan kuin muiden hoitoalan ammattilaisten ja opiskelijoiden kanssa. On edullista tietää mitä yhteistyötahoja omalla paikkakunnalla toimii, mihin palveluihin asiakasta voidaan edelleen ohjata ja mistä itse voi saada tarvittaessa lisätietoa.

Mielenterveysongelmat ovat yleisiä ja koskettavat monia suomalaisia, minkä vuoksi näen merkityksellisenä terveydenhoitajalle tuntee mielenterveys- ja päihdetyön tuottajia ja palveluja. Terveydenhoitajan työhön kuuluu muun muassa asiakkaiden tukeminen ja ohjaus terveyden säilyttämiseen ja sairauksien ennaltaehkäisy. Terveydenhoitajan tulisi tietää mahdollisimman kattavasti eri terveyden- ja sairaanhoitoon liittyviä yhteistyötahoja, sekä ajankohtaisia hankkeita, sillä työnkuvaan kuuluu hoidollisten toimenpiteiden lisäksi vahvasti asiakkaiden tiedottaminen, neuvonta ja ohjaus.

LÄHTEET

Etsivä nuorisotyö. Jupiter-säätiö. [viitattu 29.12.2010] Saatavilla internetissä: <http://www.jupiter.fi/www/Etsiva-nuorisotyö.html>)

Mielenterveyskuntoutujien työhön valmennus. Jupiter-säätiö. [viitattu 29.12.2010] Saatavilla internetissä: <http://www.jupiter.fi/www/Mielenterveyskuntoutujien-tyohonvalmennus.html>

Nuorisoasema Klaara. [viitattu 6.1.2011] Saatavilla internetissä: http://www.stakes.fi/tietokannat/hoitopaikat/hoitopaikka_kuvaus2.asp?id=120

Omaiset mielenterveystyön tukena Vaasan seutu ry. [viitattu 29.12.2010] Saatavilla internetissä: <http://www.vaasanomaiset.fi/>

Omaiset mielenterveystyön tukena, jäsenkirje 5/2010.

Päihdepalvelut. Vaasan kaupunki. [viitattu 6.1.2011.] Saatavilla internetissä: http://www.vaasa.fi/Suomeksi/Sosiaali_ ja_ terveys/Paihdehuolto_

Toiminta-ajatus, visio ja arvot. Jupiter-säätiö. [viitattu 29.12.2010] Saatavilla internetissä: <http://www.jupiter.fi/www/>)

Vaasan kaupungin päihdetyön palveluopas, 14–17. Vaasan kaupunki. [viitattu 6.1.2011] Saatavilla internetissä: http://www.google.fi/#hl=fi&source=hp&biw=1440&bih=710&q=vaasan+p%C3%A4ihdepalvelut&aq=f&aqi=&aql=&oq=&gs_rfai=&fp=ba51afa6d09e5766

Vaasan seudun Sosiaalipsykiatrinen yhdistys. [viitattu 29.12.2010] Saatavilla internetissä: <http://www.vaasansospsyk.fi/>

Vaasan Seudun Yhdistykset ry – Vasanejdens Föreningar rf. [viitattu 29.12.2010] Saatavilla internetissä: <http://www.vaasanseudunyhdistykset.fi/> (Viimeksi päivitetty: 16.12.2010 15:41:05)

Vaasan Seudun Yhdistykset ry – Vasanejdens Föreningar rf-opaslehti 2010. Vaasan lääketieteellinen säätiö rs.

Valmennuspalvelut. Jupiter-säätiö. [viitattu 29.12.2010] Saatavilla internetissä: <http://www.jupiter.fi/www/valmennus.html>